

УДК: 373.2.015.31:504

МЕТОД МОДЕЛЮВАННЯ В ОЗНАЙОМЛЕННІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПРИРОДОЮ

Я.Г. Голяченко
О.А. Сорочинська

*Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул.. Велика
Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна*

Процес пізнання навколишнього світу, а особливо природи, дітьми дошкільного віку непростий. Починається він із чуттєвого сприйняття, проте багато явищ природи неможливо сприймати безпосередньо. Часто на основі чуттєвого пізнання потрібно "побудувати" в свідомості абстрактне, узагальнене уявлення про об'єкт або ціле явище природи, скласти схему явища, що вивчається. Вирішити успішно ці завдання допомагає вихователіві моделювання, як метод ознайомлення дітей з природою, тому, що мислення старших дошкільників відрізняється предметністю і наочною конкретністю.

Метод моделювання, розроблений Д.Б. Ельконіним, Л.А. Венгером, Н.А. Ветлугіною, М.М. Подьяковим полягає в тому, що мислення дитини розвивається при допомозі спеціальних схем, моделей, які в наочній і доступній для неї формі відтворюють приховані властивості і зв'язки того чи іншого об'єкта [1, с. 18]. В основі метода моделювання лежить принцип заміщення реальних об'єктів предметами, схематичними зображеннями, знаками. Мета моделювання - забезпечити успішне засвоєння дітьми знань про особливості об'єктів природи, їх структуру, зв'язки і стосунки, що існують між ними.

У навчанні дітей дошкільного віку використовують *предметні* (аналогічні предмету фізичні конструкції, які відтворюють його головні частини, пропорції та співвідношення частин у просторі (наприклад, площинна фігура жука з рухомими кінцівками, модель хижого птаха, модель екосистеми водойми акваріума)), *предметно-схематичні* (суттєві компоненти об'єкта, зв'язки між ними позначають за допомогою предметів-замінників і графічних знаків (наприклад, схематичні моделі характеристики багатоманітності листя: геометричні фігури – форми листя, смужки паперу різного кольору – забарвлення листків рослин)), *графічні* (графіки, формули, схеми та ін. (наприклад, карта-схема екологічної стежки, календар природи)) моделі [2, с.164-171].

Цікавими для дітей старшого віку є розробка саморобного глобуса (з пап'є-маше на м'ячі або повітряній кулі). Така модель дозволяє давати інформацію про Землю поступово і невеликими порціями, а саме протягом навчального року діти приклеюють зображення материків, позначають держави, міста, моря, та наносять їх назви. Окрім того можна приклеювати зображення тварин, що проживають в океанах, на інших материках.

Доречним є включення у навчання дітей старшого дошкільного віку предметних моделей, із якими вони можуть здійснювати практичні дії. Наприклад, моделі при ознайомленні дошкільників із властивостями води, повітря, землі. Щоб відчутти силу вітру, діти бігають з саморобним парашутом за плечима; що вода створює певний тиск при пересуванні в її товщі, діти при допомозі мотузки у великій ємкості протягують предмети різної форми. Все це дозволяє їм зрозуміти чому мешканці водойм (риби, ссавці) мають обтічну форму тіла.

Таким чином, моделювання дозволяє розкрити важливі особливості об'єктів природи і закономірні зв'язки, що існують в ній. На цій основі у дітей формуються узагальнені уявлення та елементарні поняття про природу.

Література

1. Використання моделей в освітньому процесі дошкільних установ. Навчально-методичний посібник для студентів, педагогів дошкільних установ. Шадринськ: видавництво ВО "Исеть", 1997. – 126 с.

2. Николаева С.Н. Теория и методика экологического образования детей: Учеб.пособие для студ.высш.пед.учеб.заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 336 с.